

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ
Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B01701- «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім бағдарламасы

Атырау, 2023

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ

Бекітемін
Академиялық мәселелер
жөніндегі проректор
А.Е. Чукуров
» 01 2023ж.

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

6B01701- «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар:
аға оқытушы Абдрахманова Ж.М.
аға оқытушы Салихова А.З.

Кафедра мәжілісінде ұсынылған
Хаттама № 5 « 06 » 01 2023ж.

Кафедра меңгерушісі А.Е. Чукуров

Факультеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған
« 16 » 01 2023ж. Хаттама № 5

ОӘК төрағасы А.А. Суейтанқұлы

КЕЛІСІЛДІ
Факультет деканы А.А. Суейтанқұлы 18 » 01 2023ж.

ББАСАЖДҚК басшысы А.Е. Чукуров « 30.01. » 2023ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған
« 30 » 01 2023ж. Хаттама № 3

2. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

Қорытынды аттестаттауды өткізудің мақсаты бітірушілердің білім бағдарламасын меңгеру деңгейін тексеру. 6B01701-«Қазақ тілі мен әдебиеті» білім бағдарламалары бойынша білім алушылардың кәсіби даярлық деңгейінің ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің студенттерді даярлау бағыты бойынша талаптарына сәйкестігін белгілеу.

Қорытынды аттестаттаудың міндеттері:

- қазақ тілі мен әдебиеттен теориялық білім деңгейін;
- берілген сұрақтарға жауап беруде ой талқысы мен жүйелілікті сақтауын;
- білім бағдарламасы бойынша терминдер мен тілдік ұғымдарды игеру дәрежесін;
- грамматикалық формаларды терең меңгеріп, практикада қолдану деңгейін;
- тіл мен әдебиеттің өзекті мәселелері бойынша ғалымдардың еңбектерін білуін;
- тілдік және әдеби талдауды ережеге сай сауатты меңгеруін;
- алған білімдерін жаңартылған білім мазмұнына қолдану дағдысын бағалау.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

Қорытынды аттестаттау кезінде студент келесі құзыреттердің қалыптасуын көрсетуі керек.

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіліктер (ӘҚ):

Әмбебап (базалық) құзыреттілік – маманның әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және еріккүштік қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- Қазақ тілі мен әдебиеттің дамуы кезеңдерін, ұстанымдары мен ерекшеліктерін терең түсінуге және ғылыми талдауға негізделген азаматтық ұстанымды көрсету;
- педагогика, психология және әлеуметтік пәндер бойынша негізгі білімдерін ескере отырып, тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіби коммуникацияның әртүрлі салаларындағы жағдайларды бағалау.

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ):

Жалпы кәсіби құзыреттілік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- тұлғааралық міндеттерді шешу үшін қажетті тілде ауызша және жазбаша түрде қатынас жасай алады;
- мәдениетаралық және өндірістік (кәсіптік) қарым-қатынас жасай біледі;
- ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың әртүрлі түрлерін қолдануға қабілетті;
- онлайн-оқытудың, электрондық оқытудың, желілік коммуникацияның цифрлық құралдарымен жұмыс істеуге дағдыланған;
- желілік бірлескен қызмет үшін оқу-танымдық тапсырмаларды әзірлей біледі;
- өзін-өзі дамыту және мансаптық өсу үшін өмір бойы жеке білім беру траекториясын құру, дене шынықтыру әдістері мен құралдары арқылы толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтына ұстай алады.

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ):

Кәсіби құзыреттілік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

(Тек осы ББ бағдарланған кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келетін кәсіби құзыреттер ғана тізімделуі керек.)

Білу керек:

- мектеп бағдарламасында оқытылатын тілдік және әдебиеттік материалдар негізін теориялық біліп, оқу процесінде негізгі құралдарын пайдалану, жаңа технологиялық әдістерді қолдана;
- оқу процесінде қосымша маңызды ғылыми әдебиеттерді, библиографиялық және басқа да ақпараттық көздерді анықтауды;

Істей білу:

- жанартылған білім беру мазмұнының құжаттамасымен жұмыс істей алады (ұзақ мерзімді, орта мерзімді және қысқа мерзімді жоспарлар, электрондық журнал және мектеп құжат айналымы, зерттеулерді жоспарлау әдістері мен деректерді өңдеу тәсілдерін қолдана алады; критериялды бағалау әдістерін қолдана алады) және т. б.;

Біледі:

- тілдің қалыптасуы мен әдебиеттің тарихи кезеңдерінен бастап қазіргі уақытқа дейін даму процесін, қоғамдағы маңыздылығын біледі;

- оқытушылық қызметте психология және педагогика, арнайы кәсіби пәндерден алған білімді пайдаланады, оқу процесін ұйымдастыру және талдау, сабақты дайындау және өткізу әдістемесі бойынша базалық білім мен практикалық тәжірибені пайдалана біледі;

Меңгеру керек:

- мәдени қарым-қатынаста іс-қимыл және ынтымақтастық дағдыларды, командада жұмыс істеу қабілетін;

- ғылыми зерттеулер мен академиялық жазу әдістерін және оларды білім саласында қолдануды;

- педагогикалық білімнің құрылымын, оқу материалының компоненттерін біледі, тиімді оқыту әдістерін таңдай алады, әлеуметтік мәселелерді өз бетінше ажырата және шеше алады, білім ошақтарының ерекшеліктерін.

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Университетте қорытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) қорғау немесе кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы – 6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобаны) дайындау және қорғау;

- кешенді емтихан тапсыруға дайындық және тапсыру.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан аттестаттау комиссиясының ашық отырысында билеттер бойынша ауызша форматта өткізіледі. Кешенді емтихан алдында білім алушыларға қорытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Кешенді емтихан келесі пәндер бойынша сұрақтарды қамтиды.

- *Қазіргі қазақ тілі* (Қазіргі қазақ тілінің фонетикасы, Қазіргі қазақ тілінің лексикологиясы, Қазіргі қазақ тілінің сөзжасамы, Қазіргі қазақ тілінің морфологиясы, Қазіргі қазақ тілінің синтаксисі, Қазақ тілінің стилистикасы)

- *Қазақ әдебиеті* (Халық ауыз әдебиеті, Көне дәуір әдебиеті, Хандық дәуір әдебиеті, ХІХ ғ. әдебиеті және Абайтану, ХХ ғ. басындағы әдебиет, Қазіргі кезең әдебиеті, Әдебиет теориясы).

- *Оқыту әдістемесі*

Кешенді емтихан бір кезеңде өткізіледі: аттестаттау комиссиясының ашық отырысында билеттер бойынша емтихан тапсыру. Билеттер бойынша емтихан өткізу кезінде емтихан тапсырушыға жауап беруге дайындалу үшін 0,5 сағат беріледі. Емтихан билетінің сұрақтарына білім алушы көпшілік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырған тақырыптар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында қосымша сұрақтар қоюға құқылы. Емтихан билетінің сұрақтарына ауызша жауап беру ұзақтығы 15 минуттан аспауы тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі:

1. Қазіргі қазақ тілі

Фонетиканың зерттеу нысаны, аспектілері, салалары.

Дауысты дыбыстар жүйесі
Дауыссыз дыбыстар жүйесі
Үндестік заңы
Ассимиляция (ілгерінді, кейінді, тоғыспалы ықпал кезінде байқалатын дыбыс алмасулары).
Буын және оның түрлері.
Лексикологияның салалары
Сөздердің қолданылу өрісіне байланысты түрлері.
Қазіргі қазақ тілі лексикасының құрамы мен шығу арналары.
Жалпыхалықтық және шектеулі лексика.
Қазақ лексикографиясының қалыптасуы мен зерттелуі.
Фразеологизмдер, олардың сөз табына қатысы
Омоним, антоним, синоним сөздер.
Табу және эфимизм сөздер.
Сөз мағынасының түрлері мен типтері.
Қазақ тіл білімінде сөзжасам мәселесінің зерттелуі.
Сөзжасам тәсілдері.
Сөз таптары сөзжасамы.
Грамматиканың салалары.
Морфема, оның түрлері мен қызметі.
Негізгі грамматикалық ұғымдар
Сөз таптары, зерттелуі, сөздерді таптастыру ұстанымдары.
Зат есім, лексика-грамматикалық сипаты.
Сын есімнің лексика-грамматикалық сипаты
Сан есімнің лексика-грамматикалық сипаты
Есімдіктің морфологиялық белгілері, семантикалық топтары
Етістіктің грамматикалық категориялары.
Болымды-болымсыздық, салт-сабақты етістіктер
Есімше, көсемше формалары
Үстеу, мағыналық топтары, синтаксистік қызметі
Шылау, түрлері
Еліктеуіш және одағай сөздер
Синтаксистің зерттеу нысаны, бірліктері, салалары.
Сөздердің тіркесу тәсілдері мен байланысу түрлері. Сөйлем мүшелері «бастауыш, баяндауыш, анықтауыш, толықтауыш, пысықтауыш»
Анықтауыш және айқындауыш, олардың арақатынасы.
Құрмалас сөйлем компоненттерін байланыстыратын тілдік тәсілдер.
Сөйлемнің бірыңғай мүшелері, олардың байланысу тәсілдері, тыныс белгілері.
Көп құрамды құрмалас сөйлемдер.

2. Қазақ әдебиетінен

Батырлар жыры.
Қорқыт туралы ақиқат пен аңыз.
Ә.Кекілбаевтің прозасы.
XIX ғасырдағы тарихи жырлар.
Сюжет және композиция.
Сактардың қаһармандық дастандары.
XX ғасыр басындағы қазақ әдебиеті және қоғамдағы саяси – әлеуметтік жағдай.
А.Байтұрсынов - әдебиет зерттеушісі.
М.Мақатаевтің поэзиясы.
XIX ғасырдағы дәстүрлі айтыс өнері.
С.Аронұлы шығармашылығы.
Ш.Уәлихановтың ауыз әдебиеті туралы зерттеулері.

Әдебиеттегі тек пен түр.
Ислам дәуіріндегі әдебиет (X-XII ғғ.)
Әдеби тіл және оның тілдік белгілері.
XX ғ.б. басылымдар және әдеби сын.
М.Әуезовтің драматургиясы.
XIX ғасырдағы сал-серілер поэзиясы.
Ақан сері Қорамсаұлы шығармашылығы.
XX ғ.б. қазақ әдебиетіндегі азатшыл-демократтық бағыт.
Образ жасаудағы жинақтау мен даралау.
Алтын Орда дәуіріндегі әдебиет (XIII-XIV ғғ.)
Ш.Құдайбердиев «Үш анық» діни-философиялық еңбегі.
Ж.Нәжімеденовтің поэзиясы.
М.Өтемісұлы және дәстүрлі жыраулық поэзия.
Әл-Фарабидің әдеби мұрасы.
М.Сералин және «Айқап» журналы.
Қазақ тіліндегі дыбыстардың түрлері және дыбыстар тіркесі.
Романтизм әдісі.
Ш.Мұртазаның драматургиясы.
А.Құнанбаевтың қара сөздері.
Жыраулар поэзиясының қалыптасуы (XV-XVIII ғғ.)
І.Есенберлиннің прозасы.
Д.Бабатайұлы шығармашылығы.
Әдебиет жанрлары мен типтері.

3. Оқыту әдістемесі

Оқытудың инновациялық технологиялары.
Әдістеме ғылымындағы жаңа бағыттар.
Оқулықтың теориялық және практикалық бөлігін талдау(Рецензия жазу)
Интербелсенді әдістердің түрлері.
Интерактивті әдістерді қолданып, ҚМЖ жасау.
Қазақ тілін оқыту әдістемесі – жеке ғылым саласы, әдіснамалық негіздері.
Қазақ тілін оқытудың жаңа тенденциялары, парадигмалары, қағидалары мен бағыттары.
Жаңартылған мазмұнда «Қазақ тілі» пәнін оқытуда оқу процесін ұйымдастырудағы ерекшеліктер
Қазақ тілін оқыту әдістемесін зерттеген ғалымдар (А.Байтұрсынов, Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, С.Жиенбаев, Қ.Жұбанов, Ы.Маманов, Д.Әлімжанов т.б.).
Қазақ тілін оқытуға арналған базалық-нормативтік құжаттар.
«Қазақ тілі» пәнінің бағдарламасы, оқулық, әдістемелік нұсқау.
Қосымша әдістемелік еңбектерге сараптама жасау (топтық зерттеу)
Білім беру технологиялары
Білім беру технологияларының түрлері
Бір білім беру технологиясына зерттеу жасау
Әдіс туралы түсінік. Дидактикалық әдістер.
Педагогикалық зерттеу әдістері.
Оқу-танымдық қызметті ұйымдастыру және бақылау және бағалау әдістері.
Интерактивті әдістердің түрлері.
Оқушылардың қазақ тілі бойынша білім нәтижесін бақылау
Суммативті және формативті бағалау.
БЖБ, ТЖБ өткізу кезіндегі мұғалімнің қадамдық әрекеті.
Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер
Жаңартылған білім мазмұны бойынша орфографияны оқыту әдістемесі.
Орфографиялық ережелерді оқыту әдістемесі.

Орфографияны оқытуда көрнекіліктер мен қосымша оқу құралдарын қолдану әдістері.
Орфографиялық ережелерді оқыту әдістемесі
Орфографияның оқушы сауаттылығын жетілдіруде алатын ролі.
Жазба жұмыстар, оған қойылатын талаптар мен бағалаудың критерийлері.
Сандық білім беру ресурстарымен жұмыс

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі (бар болса)

1. Қазақ грамматикасы. - Астана, 2002.-783 б.
2. Байтұрсынов А. Қазақ тіл білімінің мәселелері.- (антологиясы) -Алматы, 2013. -637 б.
3. Салқынбай А. Қазіргі қазақ тілі. Оқу құралы. Алматы: «Қазақ университеті». -2012 ж.-337б.
4. В.Фромкин, Р.Родман, Нина Хайамс. Тіл біліміне кіріспе (10-басылым). Астана, 2018 ж. -608 б.
5. Тілепов Ж..XIV-XX ғ.басындағы қазақ әдебиеті Алматы,2015 ж.
6. Тұрысбек Р., Байтанасова Қ. Қазіргі кезең әдебиеті, Астана, Фолиант, 2014.-360
7. Жұбанұлы Қ. Қазақ тіл білімінің мәселелері. (антологиясы) - Алматы, 2013. -637 б.
8. Момынова Б.Қ., СаткеноваЖ.Б. Қазақ тілінің морфологиясы: Оқу құралы. -Алматы: «Қазақ университеті», 2014.-279 б.
9. Сыздықова Г.О. Қазіргі қазақ тілінің морфологиясы:Оқулық –Алматы: «Дәуір» баспасы, 2012. -160 б.
10. Қирабаев С. Ұлт тәуелсіздігі және қазақ әдебиеті, Алматы,2011 ж
11. Қабдолов З. Сөз өнері, Алматы, Санат,2002 -360 б.
12. Жұмабаева Ә.Е., Уайисова Г.И. Қазақ тілін оқыту әдістемесі. Оқу құралы, - Қарағанды, 2019. -234
13. Дәулетбекова Ж. Сөз мәдениеті және шешендік:оқыту теориясы мен әдістемесі. Алматы:Нұрай,2014-245 б.
14. Педагогикалық шеберлік орталығының кітапханасы.Оқытудағы интербелсенді әдіс-тәсілдер. Астана, 2014
15. Әлімов А.К. Интербелсенді оқу әдістемесін мектепте қолдану. Астана,2014 -188 б.

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар:

- белгіленген кесте бойынша алдан-ала кеңес беру сағаттарына қатысып, түсінбеген сұрақтар бойынша тьютормен тығыз байланыс жасау;
- кешенді емтихан кезінде тыйым салынған құрылғыларды қолданбау;
- арнайы берілген әдебиеттермен толық танысып, теориялық тұжырымдарды талдау кезінде қолдану;
- кешенді емтиханға арнайы бөлінген уақытты тиімді пайдалану;

Кешенді емтиханға кешігіп немесе белгілі бір себептермен қатынаса алмаған бітіруші түлек қайта тапсыру үшін мемлекеттік аттестаттау комиссиясының төрағасына арнайы өтініш жазады, комиссия шешім шығарады.

3.5 Мемлекеттік емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

Қорытынды кешенді емтихан оқу процесінің маңызды және негізгі бөлігі болып табылады.

Қорытынды кешенді емтихан тапсырар алдында аттестация төрағасы, құрамы және хатшысы бұйрықпен бекітіледі, ал барлық оқу жоспарлары мен бағдарламаларын орындаған студенттер қорытынды кешенді емтихан тапсыруға жіберіледі.

Қорытынды кешенді емтихан арнайы пәндерден тұрады, мұнда студенттерге сұрақтарды алдын ала дайындайды және студенттерге әр пән бойынша шолу лекциялары оқылады, кеңестер беріледі.

Қорытынды кешенді емтиханда билетте ауызша жауап беріледі. Студенттерге әр пән бойынша бір сұрақ беріледі, дайындалуға 0,5 сағат уақыт беріледі. Студент сұрақтың жауабын мөрленген қағазға алдын ала жазып алады, содан кейін студент аттестация

төрағасы мен оның құрамына жауап береді. Сонымен қатар, билет сұрақтарына қосымша оқу бағдарламасы бойынша студентке сұрақтар қойылады.

Оқушының білімін бағалау кезінде келесі жағдайлар ескеріледі:

- сұрақтарға нақты жауап беруі;
- өз ойын ғылыми, теориялық тұрғыдан жүйе жеткізе білу;
- қойылған қосымша сұрақтарға да нақты, жүйелі жауап беруі.

Бағаларды жинақтау саясаты:

№	Тапсырмалар	Жалпы ұпай %
1	Бірінші сұрақ	30
2	Екінші сұрақ	30
3	Үшінші сұрақ	30
4	Қосымша сұрақ	10
5	Барлығы	100

Қорытынды кешенді емтихан «өте жақсы», «жақсы», «қанағаттанарлық немесе қанағаттанарлықсыз» деген бағамен баға қоюмен аяқталады. Әрине, студенттің жауабы, оның теориялық білімінің деңгейі ескеріледі.

Бағаның пайыздық мөлшерлемесі әріптік жүйе бойынша белгілерден тұратын сандық эквиваленттің тармақтарымен анықталады. Білім деңгейін әріптік жүйемен бағалау кезінде А (ең жоғары баға) және F (ең нашар баға) арасындағы ағылшын әліпбиінің әріптері қолданылады.

Он балдық жүйе бойынша есептелетін араб цифрымен 4,0-ден 1,0-ге дейінгі сандық эквиваленттер оң баға, 0 қанағаттанарлықсыз бағаның сандық баламасы болып табылады. Бағалаудың пайызы пайызбен анықталады. Сонымен қатар, 50%-дан 100%-ға дейінгі ұпайлар оң, ал 0%-дан 49%-ға дейінгі ұпайлар қанағаттанарлықсыз деп саналады.

Дәстүрлі бағалау шкаласы «өте жақсы», «жақсы», «қанағаттанарлық», «қанағаттанарлықсыз» қатарлары бойынша төрт балдық шкала бойынша қалыптасады. Балдық-рейтингтік әріптік жүйе барлық студенттерге қолданылады.

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық баламасы	Пайыздық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	Қанағаттанарлықсыз
F	0,5	25-49	
Fx	0	0-49	

Қорытынды аттестаттауды тапсыру кезінде сақталуы тиіс келесі бағалау критерийлерін бөлуге болады:

- сұрақтарға жауаптардың дәлдігі мен толықтығы (идеяларды, тұжырымдамаларды, ұстанымдарды дұрыс, анық баяндау);
- оқу ақпаратының жаңалығы, ғылыми және нормативтік дереккөздерді пайдалану және түсіну дәрежесі;
- теорияны практикамен байланыстыра білу, алған білімдерін ерекше жағдайларда шығармашылықпен қолдана білу;

- баяндау логикасы мен аргументі;
- сауатты пікір айту, мысалдар келтіру;
- сөйлеу мәдениеті.

100- баллдық жүйе	Дәстүрлі (төрт баллдық) бағалау жүйесі	Бағалау критерийі	Бағалау критерийінің мазмұны
90 – 100	Өте жақсы	Құзыреттерді дамытудың жоғары деңгейі	Студент терең білім көрсетеді, күрделі есептерді шығара білу дағдыларын көрсетеді. Оқыған әдістер, тәсілдер және технологиялар негізінде мәселені/тапсырманы өз бетінше шеше алады.
70 – 89	Жақсы	Құзыреттердің даму деңгейінің жоғарылауы	Студент алған білімінің толықтығын көрсетеді, типтік есептерді толық көлемде шешу дағдылары мен дағдыларын көрсетеді.
50 – 69	Қанағаттанарлық	Құзыреттерді дамытудың негізгі деңгейі	Студент құзыреттердің құрамына кіретін жалпы білім, білік және дағдыларды көрсетеді, оларды қолдану туралы түсінігі бар, бірақ кателермен қолданады.
0 – 49 Игерілмеген құзыреттер	Қанағаттанарлықсыз	Мәлімделген құзыреттер игерілмеген	Студентте қажетті білім, білік, дағды жоқ немесе құзіреттілік құрамына кіретін білім, білік, дағдыны ішінара көрсетеді.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі бітіруші студенттер үшін қорытынды аттестаттау психофизикалық даму ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып жүргізіледі. Жеке ерекшеліктері бар бітірушілерге қорытынды аттестаттау өткізу кезінде төмендегідей талаптар қамтамасыз етіледі:

- денсаулық мүмкіндіктері шектеулі емес білім алушылармен бірлесіп;

- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық көмек көрсететін ассистенттің қатысуымен (жұмыс орнына отыру, қозғалуы, тапсырманы оқу және рәсімдеу, АҚ мүшелерімен қарым-қатынас жасау);

- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық құралдарды пайдалана отырып;

- аудиторияда, әжетханада және басқа да орынжайларда білім алушының кедергісіз қолжетімділік мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, сондай-ақ оның көрсетілген орынжайларда болуы (пандустардың, тұтқалардың, кеңейтілген ойықты есіктерінің, жеделсатыларының болуы/аудиторияның бірінші қабатта орналасуы, арнайы креслолар мен басқа да құрылғылардың болуы)

Денсаулық мүмкіндігі шектеулі білім алушының жазбаша өтініші бойынша ҚА-тапсыру ұзақтығы оны тапсырудың белгіленген ұзақтығына қатысты ұзартылуы мүмкін.

ДМШ білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне байланысты Университет қорытынды аттестаттауды өткізу кезінде келесі талаптардың орындалуын қамтамасыз етеді:

1. Зағиптар үшін:

- КА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар бедерлі-нүктелі Брайль шрифтімен немесе зағиптарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютердің көмегімен қолжетімді электрондық құжат түрінде ресімделеді не ассистент оқиды;

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар қағазда Брайль бедерлі-нүктелі кәріппен немесе зағиптарға арналған арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету бар компьютерде орындайды немесе ассистентке нұсқау береді;

- қажет болған жағдайда білім алушыға Брайльдің бедерлі-нүктелі шрифтімен жазуға арналған жазбаша керек-жарақтар жиынтығы және қағаз, зағиптарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютер беріледі.

2. Нашар көретіндер үшін:

- КА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар үлкейтілген кәріппен ресімделеді;

- кем дегенде 300 люкс жеке біркелкі жарықтандыру қамтамасыз етіледі;

- қажет болған жағдайда білім алушыға үлкейту құрылғысы беріледі, білім алушыда бар үлкейту құрылғыларын пайдалануға жол беріледі.

3. Естімейтіндер және нашар еститіндер үшін, сөйлеу қабілеті нашар:

- ұжымдық пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратураның болуы қамтамасыз етіледі, қажет болған жағдайда білім алушыға жеке пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратура беріледі;

- білім алушының қалауы бойынша КА жазбаша формада өткізіледі.

4. Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдар үшін (жоғары аяқ-қолдардың қозғалыс функциялары ауыр бұзылған немесе жоғарғы аяқ-қолдардың болмауы):

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар мамандандырылған бағдарламалық жасақтамасы бар компьютерде орындайды немесе ассистентке айтады.

Денсаулығы мүмкіндігі шектеулі білім алушы КА өткізу басталғанға дейін 2 айдан кешіктірмей өзінің жеке ерекшеліктерін көрсете отырып, КА өткізу кезінде оған арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі туралы университеттің Басқарма төрағасы-ректорының атына жазбаша өтініш береді. Өтінішке білім алушының жеке ерекшеліктерінің бар екенін растайтын құжаттар қоса беріледі. Өтініште білім алушы: КА-ға ассистенттің бөлу қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын КА қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын көрсетеді.